

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки та психології

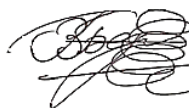
**РОБОЧА ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»**

Галузь знань	<u>05 – Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 – Психологія</u>
Назва освітньої програми	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології протокол № 1 від 15 серпня 2022 року.

Розробники	Контактний тел.	Е-шайІ
Кандидат психологічних наук, доцент Бедан В.Б.	+380634037208	mgu_psyhology@ukr.net
Кандидат психологічних наук, доцент Резнікова О.А.	+380505047993	ereznikova63@gmail.com
Доктор психологічних наук, професор Велитченко Л.К.	+380972135850	mgu_psyhology@ukr.net

Завідувач кафедри педагогіки
та психології канд. психол. наук,
доцент

Вікторія БЕДАН

Гарант освітньої програми
Канд. психол. наук, доцент

Олена РЕЗНІКОВА

Узгоджено
Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму атестаційного екзамену укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця за освітнім ступенем «Магістр» зі спеціальності 053 «Психологія». Атестація здобувачів вищої освіти Університету здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти і освітньої програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти комплексного випускного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності та захисту випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи.

Програма і порядок проведення випускних екзаменів визначається «Положенням про організацію освітнього процесу в Міжнародному гуманітарному університеті», «Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи екзаменаційних комісій Міжнародного гуманітарного університету».

Атестаційний екзамен за спеціальністю повинен перевіряти досягнення результатів навчання, визначених цією програмою та Стандартом вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Атестаційний екзамен має комплексний характер і містить питання, які базуються на навчальному матеріалі освітніх компонентів, які формують профіль фахівця і рівень його кваліфікації. Завдання до атестаційного екзамену розроблені таким чином, щоб врахувати різні рівні знань, умінь та навичок, засвоєних здобувачами вищої освіти, перевірити їх підготовленість до майбутньої роботи за фахом.

Програма включає перелік питань дисциплін циклу професійної підготовки, передбачених навчальним планом, освітньо-професійною програмою підготовки фахівців зі спеціальності 053 «Психологія»: «Психологія і педагогіка вищої освіти», «Теорія і практика психологічної реабілітації та інклюзивного супроводу», «Психологічне консультування в різних сферах життєдіяльності».

Здобувач вищої освіти у зазначеній предметній галузі повинен мати сформовану інтегральну компетентність, пов'язану зі здатністю вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки, проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Під час атестаційного екзамену перевіряється наявність у здобувачів таких **загальних компетентностей**, передбачених ОПП:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК11. Здатність здійснення психологічного аналізу критичних ситуацій

ЗК12. Здатність до формування наукового і культурного світогляду.

На атестаційному екзамені перевіряються наступні **спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)**

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи психологічного дослідження, доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, психокорекційну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК14. Здатність до розуміння соціальної політики у сфері прав людини, соціально-психологічної інклюзії та реабілітації.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність розробляти, здійснювати апробацію та проводити програми превенції та корекції порушень психологічного здоров'я особистості.

СК12. Здатність здійснювати профілактику негативних проявів у поведінці соціальних груп і окремих осіб.

СК13. Здатність здійснювати індивідуальну та групову допомогу в комплексі реабілітаційних/інклюзивних заходів.

Таким чином, атестаційний екзамен має дати можливість засвідчитися у досягненні здобувачами таких передбачених **ОПП програмних результатів навчання:**

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки, об'єктивно оцінювати надійність та достовірність отриманих результатів.

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН12. Розуміння соціальної політики у сфері прав людини, в області забезпечення інклюзивної підтримки та психологічної реабілітації.

ПРН13. Розробляти та впроваджувати програми психологічної реабілітації та організації інклюзивного простору.

ПРН14. Підбирати і практично використовувати методи психокорекційного та психотерапевтичного впливу в процесі психологічної реабілітації різних груп клієнтів.

ПРН15. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Відповідно, в ході навчання здобувачі вищої освіти **мають знати:**

- суспільні вимоги до формування особистості фахівця з вищою освітою;
- психологічна характеристика професії викладача вищої школи, його функції;
- особливості науково-педагогічної діяльності викладача, міжособистісні взаємини у системі вищої школи;
- психологічні основи діяльності студентів;
- психологічні умови навчальної успішності студентів;
- соціально-психологічні особливості студентського колективу
- основний зміст, структуру, напрями, специфіку діяльності практичного психолога з організації та впровадження інклюзивного навчання;
- науково обґрунтовані методи і сучасні технології в організації власної професійної діяльності;
- особливості взаємодії практичного психолога зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання;
- норми професійної етики практичного психолога;
- теоретико-методологічні засади і понятійно-термінологічний апарат дисципліни;
- суть, види і специфічні риси психологічного консультування;
- етичні принципи, умови й чинники ефективного консультування;
- загальну структуру консультативного процесу;
- процедурні й психотехнічні аспекти психологічного консультування;
- методологічні інновації основних психотерапевтичних напрямів і шкіл;
- сучасні новітні тенденції розвитку психологічного консультування й психотерапії.

повинні **вміти:**

- розкривати сутність та закономірності психічних явищ породжених умовами вузу;
- давати характеристику навчально-виховному процесу у вищій школі;
- застосовувати форми і методи, які забезпечують навчально-виховний процес;
- знаходити найбільш оптимальні умови навчальної успішності студентів;
- виявляти внутрішні та зовнішні детермінанти функціонування студентського колективу;
- враховувати внутрішній потенціал педагогічного колективу та прогнозувати її перспективи;
- використовувати теоретичні знання і практичні уміння, отримані під час вивчення різних навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування, при організації психолого-педагогічного супроводу всіх учасників освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання;
- ефективні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами;
- складати програму діяльності спеціалістів психологічної служби закладів освіти з проектування інклюзивного освітнього середовища для дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- працювати з нормативно-правовими джерелами і оформлювати документацію, що регламентує діяльність практичного психолога в системі інклюзивної освіти;
- структурувати процес консультування;
- проводити психологічне інтерв'ю;
- визначити локус скарги і сформулювати запит клієнта;
- аналізувати й ідентифікувати проблему клієнта;
- розробити стратегію вирішення проблеми клієнта;
- застосовувати психотехнічні методи і прийоми відповідно до завдань кожної стадії консультування;
- описати і проаналізувати консультативний випадок;
- застосовувати психометричні методи в практиці психологічного консультування;
- оцінити показники ефективності консультативної роботи;
- творчо підходити до вирішення навчальних консультативних ситуацій

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Рівень знань оцінюється:

-«відмінно» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді,

має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F - від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Перерахунок оцінок зі 100-бальної системи на 4-бальну та на ECTS здійснюється за наступною схемою:

Оцінка за шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Добре
C	74-81	Добре
D	64-73	Задовільно
E	60-63	Задовільно
Fx	35-59	Незадовільно
F	1-35	Незадовільно

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Характеристика об'єкту, предмету психології і педагогіки вищої освіти.
2. Завдання, структура та методи психології і педагогіки вищої освіти.
3. Місце психології і педагогіки вищої освіти у системі наукових знань. Взаємозв'язок педагогіки і психології .
4. Психологічні проблеми реформування вищої освіти у XXI столітті.
5. Гуманітаризація та демократизація як головні напрями реформування вищої освіти.
6. Вимоги до фахівця, зумовлені реформуванням вищої освіти України.
7. Психологічні показники ефективності фахової підготовки здобувачів освіти.
8. Фахова компетентність – як підсумковий результатом професійної підготовки студентів.
9. Особистість викладача вищої школи. Цілі діяльності та спрямованість особистості викладача.
10. Структурна модель системи професійної підготовки викладача вищої школи.
11. Стадії та етапи входження у професію викладача.
12. Педагогічний професіоналізм викладача: майстерність, культура, компетентність.
13. Особливості самопрезентації викладача. Імідж викладача вищої школи. Майстерність мовлення викладача.
14. Індивідуально-типологічні властивості особистості й діяльності викладача.
15. Напрями (шляхи) виховної роботи у вищому навчальному закладі.
16. Лекція – як традиційний вид навчання у ЗВО. Психологічні особливості проведення лекційних і практичних занять.
17. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у ЗВО. Творчість у викладацькій діяльності.
18. Психологічні особливості діяльності викладача як науковця. Особистість науковця. Типологія вчених.
19. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.
20. Психолого-педагогічні умови розвитку пізнавальних процесів студентів.
21. Структура та основний зміст навчально-професійної діяльності студентів.
22. Мотивація навчально-професійної діяльності. Розвиток професійних мотивів самоосвіти і самовиховання.
23. Види самоконтролю у студентів. Психологічні особливості самостійної навчальної роботи студента.
24. Форми самостійної роботи студентів. Організація самостійної роботи студентів.

25. Організація навчальної діяльності студентів. Психологічні умови різних форм навчальної діяльності студентів.

26. Самоорганізація своєї роботи студентами. Чинники працездатності студентів.

27. Формування професійної спрямованості особистості студента.

28. Розвинена «Я-концепція» як передумова самоактуалізації студента. Самовдосконалення особистості.

29. Соціально-психологічні особливості студентського колективу. Структура студентського колективу. Професійна спрямованість студентського колективу.

30. Керівництво студентським колективом на різних етапах його формування. Заходи щодо формування студентського колективу.

31. Основні міжнародні документи у сфері інклюзивної освіти.

32. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, зокрема, Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО.

33. Законодавча і нормативно-правова база інклюзивної освіти в Україні.

34. Підтримка інклюзивної освіти, інклюзивне навчання, стратегія інклюзивного навчання, освітнє середовище, компоненти інклюзивної освіти.

35. Права дітей та права осіб з інвалідністю.

36. Біопсихосоціальна модель інвалідності.

37. Етичні аспекти спілкування з особою з інвалідністю.

38. Простір школи. Принципи універсального дизайну.

39. Організація ресурсної кімнати. Вимоги до її створення.

40. Основні вимоги принципів розумного пристосування та універсального дизайну для окремих категорій дітей з ООП.

41. Умови освітніх послуг для забезпечення ефективного навчання дитини з ООП.

42. Організація інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому середовищі.

43. Склад і функціональні обов'язки команди фахівців інклюзивного класу.

44. Етапи надання психолого-педагогічних послуг.

45. Особливості співпраці з батьками дітей з ООП. Модель формування оптимальної позиції батьків.

46. Роль сім'ї в інтеграції дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище Кроки до залучення батьків.

47. Методичні рекомендації щодо роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

48. Індивідуальні особливості навчально-пізнавальної діяльності дітей з ООП.

49. Стандартизовані тести для проведення комплексної оцінки дитини .

50. Особливості пізнавальної діяльності, соціальної адаптації та поведінки дітей з ООП.

51. Вимоги до розробки індивідуального навчального плану учня з особливими освітніми потребами. Особистісно орієнтоване навчання.

52. Портфоліо як спосіб фіксування, накопичення та оцінки індивідуальних навчальних досягнення школяра з особливими освітніми потребами.

53. Професійна та психологічна готовність педагога до навчання дітей з ОПП. Професіограма учителя інклюзивного класу.

54. Педагогічна супервізія. Алгоритм проведення супервізійних груп.

55. Психолого-педагогічний супровід осіб з ООП в закладах освіти.

56. Допоміжні технології. Розумне пристосування. Ресурсна кімната. Роль ресурсної кімнати як складової інклюзивного освітнього середовища. Медіатека.

57. Основні вимоги принципів розумного пристосування та універсального дизайну для окремих категорій дітей з ООП

58. Шляхи і рекомендації налагодження взаємодії з батьками учня з особливими освітніми потребами. Психологічне консультування дитини з особливими потребами та її батьків.

59. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами.

60. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів

61. Предмет, мета та завдання психологічного консультування.

62. Зв'язок психологічного консультування з іншими галузями практичної психології. Психологічне консультування в структурі психологічної допомоги.

63. Види психологічного консультування та способи їх класифікації за певними показниками.

64. Принципи психологічного консультування. Визначення позиції психолога-консультанта відносно клієнта, вироблення уявлень про мету і завдання роботи.

65. Стиль стосунків психолога-консультанта із клієнтом.

66. Модель ефективного консультанта.

67. Етичні принципи консультанта. Кодекс практичного психолога.

68. Професійна деформація особистості психолога.

69. Консультативний контакт. Чинники ефективності консультативного контакту: терапевтичний клімат і навички консультанта підтримувати бесіду.

70. Перенесення і контрперенесення в консультуванні. Терапевтичний зміст перенесення і контрперенесення. Причини контрперенесення і його вплив на консультативний контакт. Позитивне контрперенесення.

71. Структурування невербальних реакцій у консультуванні. Невербальні навички підтримки консультативного контакту. Невербальне спілкування. Групи невербальних реакцій у консультуванні.

72. Структурні особливості проблемно-орієнтованого консультування. Основні риси концепції проблемно-орієнтованого консультування. Структурування часу і змісту.

73. Особливості роботи психолога консультанта з тривожними клієнтами.

74. Консультування клієнтів при реакціях страху і фобіях. Визначення страху, його відмінність від тривоги. Типологізація людських страхів.

75. Консультування вороже налаштованих і агресивних клієнтів. Причини появи агресивних реакцій у клієнтів. Рекомендації і застереження щодо роботи з такими клієнтами.

76. Консультування «немотивованих» клієнтів. Особливості консультативного контакту та завдання консультативної роботи з «немотивованими» клієнтами.

77. Особливості консультативної роботи з депресивними клієнтами. Правила консультування депресивних клієнтів, які мають намір здійснити самогубство.

78. Принципи роботи психолога з наркотично залежними клієнтами. Принципи роботи психолога з алкоголіками (рух «Анонімних алкоголіків»).

79. Консультування при переживанні провини.

80. Особливості консультативної роботи при переживаннях нормальної, невротичної й екзистенційної вини.

81. Особливості консультування клієнтів, які плачуть. Причини появи емоційної реакції плачу в клієнтів. Практичні поради психологу консультанту щодо психотерапевтичної роботи з такими клієнтами.

82. Консультування істеричних особистостей.

83. Консультування obsесивних особистостей.

84. Консультування при параноїдальних розладах.

85. Консультування шизоїдних особистостей.

86. Консультування асоціальних особистостей.

87. Зміст психологічної допомоги у випадку тяжкої невиліковної хвороби. Психологічна допомога при переживанні втрати близької людини.

88. Опис процесу скорботи в консультуванні (модель Кублер-Росс). Типи патологічної скорботи. Завдання консультанта.

89. Стадії розлучення в структурі консультативного процесу (модель Кублер-Росс). Завдання консультанта.

90. Порушення чоловічої і жіночої сексуальності. Види консультування клієнтів із сексуальними порушеннями. Особливості консультування при роботі з подружньою парою.

4. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Русова В.М. Психологічне консультування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.

2. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. К. :НАУ, 2015. 240 с.

3. Главацька О.Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.

4. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
5. Данілавічюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. / Е. А. Данілавічюте, С.В. Литовченко. За заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
6. Дуткевич Т.В. Психологія вищої школи (курс лекцій): Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2010. 158 с.
7. Дятленко Н. М., Софій Н. З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М. Асистент учителя в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
8. Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Луценко І. В. та ін. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій: [Електронні дані] / авт. кол.: Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, І. В. Луценко та ін. // За ред. А. Г. Обухівської. К.: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. 247 с.
9. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
10. Консультативна психологія: підручник / Булах І. С., Кузьменко В. У., Помиткін Е. О. Вінниця: Нілан, 2014. 484 с.
11. Обухівська А. Г. Психологічний супровід інклюзивної освіти: метод. рек. / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
12. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019.
13. Основи психоконсультування: навч. посіб. / упоряд. і ред. Т. Л. Надвичина. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 200 с
14. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підруч. [для студ. ВНЗ] Вид. 3-є, випр. і доп.. К.: Каравела, 2011. 360 с.
15. Порошенко М. А. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. Київ : Знання, 2018. 252 с.

Допоміжна:

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2017. 315 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Ніка-Центр, 2011.
4. Дмитренко Т.О. та ін. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця: монографія / Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. 424 с.
5. Каліна Н.Ф. Психотерапія К.: Академвидав, 2010. 288 с.

6. Карамушка Л.М., Коломінський Н.Л., Войтович М.В. та ін. Основи психолого-управлінського консультування: навч. посіб. К.: МАУП, 2002. С. 14-23.
7. Коваленко О. Правові основи та реалізація закону України "Про вищу освіту" у вітчизняних університетах / Вища освіта України. 2016. № 4. С. 21-26.
8. Консультативна психологія: підручник / І.С. Булах, В.У. Кузьменко, Е.О. Помиткін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
9. Кузьменко, В. Консультативна допомога батькам: дієві рішення. Дошкільне виховання. 2016. № 6. С. 6-9.
10. Кулакевич Т.В. Технології психологічного консультування: «Сімейне консультування»: Курс лекцій. К.: КиМУ, 2017.
11. Ленів З. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 28. 125 с.
12. Лорман Т. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. / Т. Лорман, Дж. Демплер, Д. Харві; пер. з англ. Київ: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
13. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2016. 164 с.
14. Михальчишин Г.Є. Ресурсність системного підходу у терапевтичній допомозі особам літнього віку. Психогенеза особистості: норма і девіація: зб. наук. статей і тез. Луцьк : Вежа, 2019. С. 186–192
15. Нагаєв В.М. Університетська освіта: навчальний посібник. Х.: Смуґаста типографія, 2015. 218 с.
16. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: навчально-методичний посібник / в 2 т. / Т.1 // За ред. В. Г. Панка, І. І. Цушка. К.: НікаЦентр, 2005. 328 с.
17. Обухівська А. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі. К., 2012. 128 с.
18. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання [Електрон.ресурс]: Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/9-384 від 18.05.2012 // Міністерство освіти і науки України. Київ, 2017. old.mon.gov.ua/ua/aboutministry/normative/12873
19. Осадько О.Ю. Технології психологічного консультування. К.: Ред. загальнопеда. газ., 2005. 128 с.
20. Панок В. Основи практичної психології. Підручник. К.: Либідь, 2006.
21. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. 4-те вид. К.: Каравела, 2017.
22. Радул О. С. Історія вищої школи Європи (V ст. – середина XX ст.): монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. 536 с.

23. Регейло І. Н. Базелюк Стенфордська вища школа освіти: підготовка нового покоління фахівців ступеня PhD. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2016. Вип. 3-4. С. 90-98. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_19

24. Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки ХХ–ХХІ століття. Кн. 2: Особливості вищої освіти США кінця ХХ – початку ХХІ століття: навч. посібник. Вінниця: Нова Книга, 2010. 266 с.

25. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013.

26. Сергієнко Н.П. Основи психологічної практики: Курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2011.

27. Сисоєва С.О. Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. Посібник. Рівне, 2012. 352 с.

28. Словник-довідник психолога-консультанта / Н. В. Гаркавенко, Я. В. Чаплак, С. К. Шандрук, І. І. Солійчук. Чернівці, 2010.

29. Сокурянська Л. Г. Реформування вітчизняної вищої школи в оцінках учасників освітнього процесу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2016. Вип. 36. 108-113. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2016_36_19

30. Цільмак О.М., Лефтеров В.О. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020, 266 с.

31. Чернілевський Д.В. Педагогіка вищої школи. Підручник. К. Вінниця: Глобус-Прес, 2010.

32. Шевченко С. В. Міхайленко Л. М., Добровольська Л. П., Каткова Т. А. Інноваційний науково-освітній простір вищої школи як умова інтелектуального розвитку студентів. *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Психологія. 2016. Т. 21, Вип. 4. С. 212-221.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_psi_2016_21_4_26

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про вищу освіту». Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція. Редакція від 09.08.2019, підстава - 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. Закон України «Про загальну середню освіту». Документ 651-XIV, чинний, поточна редакція. Редакція від 09.08.2019, підстава - 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>

3. Заєркова Н. В. Індивідуальне оцінювання дітей з особливими освітніми потребами. Технологія «портфоліо». URL: <https://www.slideshare.net/lanalana63/ss-16336035>

4. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». URL: <http://www.education-inclusive.com/shho-take-inklyuziya>

5. Концепція розвитку інклюзивної освіти в Україні URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
6. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
7. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
8. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
9. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>

Гарант освітньої програми

Олена РЕЗНИКОВА